

**THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE FORMATION OF
THE MEDIASAVODSHIP OF STUDENT YOUTH****(Direction of pedagogy)****Мадрахимова Феруза Рузимбаевна****Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети тадқиқотчиси, доцент**

Abstract: In This article presents the theoretical and methodological foundations for the formation of media literacy of students. The concepts of media, media education and media literacy are defined. The main features of media literacy are revealed in the context of a competency-based approach to education. On the basis of pedagogical data, the author studied and analyzed the features of the development of media literacy in the information society in accordance with the available scientific literature.

Key words: Media literacy, student, theoretical base, methodological base, information, culture, media education, media space, Internet, globalization, technologies, education.

Замонавий фаннинг турли соҳаларининг назарий асосларини ташкил этувчи ва талабаларда медиасаводхонликни шакллантириш концепциясининг методологиясини белгиловчи назариялар ва концептуал қоидалар мавжуд. Ушбу концептуал қоидалар, оммавий ахборот воситаларининг назарий тушунчалари; медиа-таълим тушунчалари; таълим тизимининг турли даражаларида шакллантирилаётган компетенциялар доираси ва мазмунини белгиловчи замонавий таълим назариялари ва ёндашувлари; фанларни ўқитиш методикаси ва медиатаълимда ишлаб чиқилган ўқитиш тамойиллари тизимлари, медиаматнлардан фойдаланишга асосланган медиасаводхонликни ўз ичига олади.

ОАВнинг меъёрий ижтимоий-когнитив инновацияларни етиштириш ва тарқатиш, эҳтиёжлардан фойдаланиш ва қондириш назариялари ОАВ ва жамият ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг қонуниятлари ҳақида тушунча беради. Муайян мақсадларга эришиш учун ОАВдан фойдаланиш мотивларини таҳлил қилади. ОАВ матнларининг истеъмолчилар аудиториясига таъсир қилиш усуллари ва характерини очиқ беради. Ушбу тушунчалар доирасида олиб борилган тадқиқот натижалари медиасаводхонлик таълими мазмунини аниқлаш учун назарий асос яратади. Медиатаълимнинг назарий концепциялари жараённинг моҳиятини яъни мақсадга йўналтирилганлиги, мазмуни, ўқитиш усуллари белгилайди. Медиатаълим жараёнида кўпинча турли хил тушунчаларнинг кесишиши мавжуд ва умуман медиатаълим самарадорлиги уларнинг оптимал нисбати билан белгиланади. Талабаларда медиатаълимни шакллантириш концепцияларининг назарий асослари сифатида медиатаълимнинг таҳлилий назариялари ётади.

Шунингдек, танқидий фикрлаш ёрдамида турли таҳлил усулларида фойдаланишга асосланган ҳолда медиаматнни таҳлил қилиш ва шарҳлашни ўргатишга қаратилган танқидий, семиотик ва културологик фикрлашни шакллантириш назариялари ҳам ётади. Бу назариялар, медиатаълимнинг замонавий тенденцияларига ҳамда медиаматнларни таҳлил қилишнинг самарали воситасларидан фойдаланишнинг ўзига хос хусусиятларига мос келади.

Замонавий таълим назариялари ва ёндашувлари ривожланаётган ахборот жамиятида самарали фаолият кўрсатиши учун зарур бўлган компетенция ва малакаларнинг доираси ва мазмунини белгилайди. Саводхонлик тушунчасини кенгайтириш ҳақидаги ғоялар мултисаводхонлик концепциясида ўз аксини топган. У ахборот-коммуникация технологиялари дунёсида ахборот жараёнларини амалга ошириш учун зарур бўлган саводхонлик (компетенциялар) хилма-хиллигига диққатни жалб қилади. Ушбу концепциянинг назарий қоидаларини таҳлил қилиш шуни кўрсатадики, медиасаводхонлик мултисаводхонлик тизимида муҳим ўрин тутаяди.

Визуал ва ахборот саводхонлиги билан биргаликда медиасаводхонлик ахборотни олиш ва қайта ишлаш билан боғлиқ бўлган репрезентативлик саводхонлиги тоифасини ташкил этади. Ушбу тоифа доирасида саводхонликнинг ахборот, визуал ва медиасаводхонлик каби таркибий қисмларининг бир-бирига мос келиши ва узвийлиги мавжуд бўлиб, уларнинг бир вақтда ривожлантириш зарурлигини кўрсатади.

Медиасаводхонликни талабаларни тайёрлаш компетенциясига асосланган ёндашув контекстида кўриб чиқиш шуни кўрсатадики, медиасаводхонлик турли хил компетентцияларнинг таркибий қисмлари тавсифида муқаррар равишда мавжуд бўлса-да, у ўзгармас ҳисобланмайди

И.А.Зимняянинг асосий компетенциялар таснифига кўра, медиатаълимнинг мақсад ва вазифалари дунёдаги қадриятли-семантик йўналтирилганлик компетенцияларини ривожлантириш жараёнида, фуқаролик, жамият ва жамоалар билан ижтимоий ўзаро муносабатлар ва бошқаларда амалга оширилиши мумкин¹.

Шу билан бирга, ахборот цивилизациясининг замонавий парадигмасини ва ахборот муҳитини яратишда оммавий ахборот воситаларининг ролини ҳисобга олган ҳолда, медиасаводхонликни талабаларнинг касбий компетенцияси таркибида алоҳида, мустақил компетенция сифатида кўриб чиқиш ва уни талабаларнинг “асосий – базавий– махсус” компетенциялари тизимида асосий компетенция сифатида белгилаш мақсадга мувофиқдир.

Таълимга ваколатли ёндашув контекстида медиасаводхонликнинг асосий хусусиятлари қуйидагилардан иборат:

---

¹ . **Зимняя И.А.** Педагогическая психология: Учебник для вузов. Изд. второе, доп., испр. и перераб. М.: Логос, 2003. 38 с.

Биринчидан, универсаллик ва кўп функциялилик - медиасаводхонликнинг қобилиятлари ва кўникмалари барча турдаги медиа матнлар билан ўзаро алоқада бўлганда, ҳар қандай вазиятда, бундай ўзаро таъсирнинг функционал жиҳатларидан (ахборот, таълим, кўнгилочар) қатъи назар, янгилини керак;

Иккинчидан, интегративлик, фанлараро ва предметлардан ташқари субъективлик - медиасаводхонликни шакллантириш ва актуаллаштириш талабалар томонидан турли фанларни ўрганиш жараёнида эгаллаган билим, қобилият ва кўникмалардан фойдаланган ҳолда интегративлик ва фанлараро асосда амалга оширилади. Медиа матннинг маданий сиёсий, ижтимоий контекстларини таҳлил қилиш учун назарий асос яратилишини таъминлайди;

Учинчидан, кўп ўлчовлилик ва интеллектуал тўйинганлик - медиасаводхонлик турли интеллектуал қобилиятларни актуаллаштиришни талаб қилади ва интеллектуал ривожланишнинг юқори даражасини назарда тутади: мавҳум фикрлаш, ўз-ўзини акс эттириш, танқидий фикрлаш.

Медиасаводхонлик, ҳар қандай компетенция каби, **тўрт турдаги тажрибани ўзлаштиришни** ўз ичига олади:

1. Унинг натижалари шаклида мустаҳкамланган когнитив фаолият тажрибаси - оммавий ахборот воситалари ва уларнинг замонавий жамиятда ишлаш хусусиятлари ҳақидаги билимлар;

2. Фаолиятнинг маълум усуллари амалга ошириш тажрибаси - оммавий ахборот воситалари матнлари билан ишлаш (қидириш, таҳлил қилиш, керакли маълумотларни танлаш ва ҳ.к.), шу жумладан замонавий технологиялардан фойдаланиш қобилияти шаклида;

3. Ижодий фаолият тажрибаси - оммавий ахборот воситалари матнларини таҳлил қилиш ва талқин қилиш, медиа матнлардан фойдаланган ҳолда лойиҳа фаолиятини амалга ошириш ёки ижтимоий ўзаро таъсирнинг турли ҳолатларида янги медиа матнларини яратиш учун зарур бўлган репродуктив ва ишлаб чиқариш кўникмалари шаклида;

4. Ҳиссий-қадрият муносабатларини амалга ошириш тажрибаси - оммавий ахборот воситалари матнини индивидуал "ўқиш" ва талқин қилиш шаклида, ўз тажрибаси, билимлари, қадрият йўналишлари ва эътиқодлари асосида таҳлил қилиш ва талқин қилиш асосида шахсиятли маънони шакллантириш. Медиасаводхонлик аниқ фойдаланган ижтимоий характерга эга. Барча оммавий ахборот воситалари маълум ижтимоий функцияларни бажаради, шунинг учун медиа матн билан ҳар қандай ўзаро таъсирда шахс уни яратувчиларининг оммавий таъсир қилиш объекти сифатида майдонга чиқади. Бундай шароитда медиасаводхонлик медиа-маҳсулотлар истеъмолчиларининг танқидий автономиясини, уларнинг медиа матнларини танқидий идрок этиш ва тушуниш қобилиятини шакллантириш ижтимоий функциясини бажаради.

Шундай қилиб, медиасаводхонлик шахснинг жамият, социум ва бошқа одамлар билан ҳар хил шакл ва турдаги медиа матнлар орқали амалга ошириладиган ижтимоий ўзаро муносабатларининг характерини белгилайди.

Ўзининг ижтимоий табиатига кўра, медиасаводхонликни инсон ҳаётининг бир ёки бир неча соҳасига боғлаб бўлмайди. У ҳаётнинг барча соҳаларида яъни фуқаролик-оммавий, ижтимоий-меҳнат, маиший, маданий-дам олиш қабиларда истисносиз долзарб аҳамият касб этади.

Маҳаллий ва хорижий медиа-педагогикада медиасаводхонликнинг таркибий қисмлари номенклатурасини аниқлашда бирлик мавжуд эмас. Медиасаводхонликнинг мазмуни ва тузилишини аниқлашнинг мавжуд ёндашувларини таҳлил қилиш асосида унинг таркибий контент компонентларидан тўрттасини ажратамиз: Булар **мотивацион, когнитив, хулқ-атвор ва қадриятли-семантик компонентлар.**

А) Мотивацион компонент - бу компетенцияни намойиш этишга тайёрлик: биринчидан, талабаларнинг ўзгарувчан ижтимоий воқелик шароитида замонавий оммавий ахборот воситаларининг жамият ва ҳар бир шахс ҳаётидаги ўрни ҳамда вазифаларини англаши асосида шаклланади; иккинчидан, замонавий медиа маданияти шароитида талабаларнинг ўзлари ҳақидаги яхлит тасаввурларини шакллантириш асосида; учинчидан, оммавий ахборот воситалари матнлари билан алоқа қилишда инсоннинг тўпланган тажрибасини фаол ўзлаштириш жараёнида ўз коммуникатив эҳтиёжларини тушуниш ва интеллектуал имкониятларни янгилаш асосида.

Б) Когнитив компонент - компетенция мазмуни бўйича билимларга эга бўлиш: Медиасаводхонликнинг асосий тушунчалари бўйича гуруҳланган билимларни ўз ичига олади, биз уларга қуйидаги тушунчаларни киритишни таклиф қиламиз: **жараён, контекст, медиаматн ва оммавий ахборот воситалари вакиллари.**

"Жараён" тушунчаси - қуйидаги масалалар бўйича билимларни эгаллашни ўз ичига олади: замонавий дунёда оммавий ахборот воситаларининг роли ва вазифалари; турли оммавий ахборот воситаларининг ўзига хос хусусиятлари ва уларнинг алоқа стратегиялари; ОАВ иқтисодиёти, мулкчилик масалалари ва медиа саноатидаги иқтисодий манфаатлар; медиа матнни яратиш жараёни: мақсадлар, аудитория, аудитория билан мулоқот қилиш ва унга таъсир қилиш усуллари; ОАВ эффектлари.

"Контекст" тушунчаси қуйидаги масалалар бўйича билимларни эгаллашни ўз ичига олади: оммавий ахборот воситаларининг яратилиши ва фаолиятининг тарихий ва маданий шароитлари; замонавий маданий маконда медиа маданияти: оммавий ахборот воситалари ва маданий глобаллашув, оммавий ахборот воситалари ва маданий қадриятлар, оммавий ахборот воситалари; оммавий ахборот воситалари ва мафкура; оммавий ахборот воситалари ва шахсиятни шакллантириш.

<https://conferencea.org>

“Медиаматн” тушунчаси қуйидаги масалалар бўйича билимларни эгаллашни ўз ичига олади: медиа матннинг тури ва жанри; медиа матннинг мавзуси ва предмети; медиа матн муаллифи ва аудиторияси; ҳикоянинг тузилиши (бошланиши, сюжет ривожланиши, охири); оғзаки, эшитиш, визуал, график, мултимедиа воситалари ва аҳамият ҳамда маънони етказиш усуллари; аниқ ва яширин таркиб; матнлараро алоқалар; воқеликни /индивидуал ижтимоий гуруҳларни ифодалаш характери; стереотипик тасаввурларнинг мавжудлиги ёки йўқлиги; томошабинлар билан ўзаро муносабатларнинг характери.

«Медиатақдимотлар» тушунчаси қуйидаги масалалар бўйича билимларни эгаллашни ўз ичига олади: медиа матннинг реал дунё билан алоқаси: реализм ва конструктивизм объектив воқеликни ифодалаш усуллари сифатида; муаллифнинг позицияси: хурофот ва холислик, ҳукмрон мафкура, маданий қадриятлар тизими, дунёқарашни ифодалаш ва акс эттириш; журналист этикаси; оммавий ахборот воситалари матнларида стереотиплар, жамиятнинг айрим ижтимоий тоифалари ва гуруҳлари (синф, ирк, жинс, ёш) аъзоларининг репрезентация муаммоси; медиапрезентациялар ва зўравонлик муаммоси; медиапрезентациялар ва зўравонлик маданияти

В) Хулқ-атвор компоненти - бу турли хил стандарт ва ностандарт вазиятларда медиа матнлари билан адекват алоқани таъминлайдиган кўникмалар тўпламидир: Ушбу кўникмаларнинг қуйидаги асосий гуруҳларини ўз ичига олади:

Турли хил медиа манбаларида маълумотни қидириб топиш қобилияти: жойлашувни локализация қилиш/аниқлаш ва оммавий ахборот воситаларига кириш учун ҳаракатларни амалга ошириш; оммавий ахборот воситалари маълумотларини сақлаш; ҳар хил турдаги оммавий ахборот воситалари матнларида, шу жумладан техник воситалар ёрдамида керакли маълумотларни топиш.

Медиа матнини таҳлил қилиш қобилияти: медиа матннинг мавзуси, предмети тури, жанри, мақсадли аудиториясини аниқлаш; муаллифнинг коммуникатив ниятини ва медиа-матннинг семантик доминантини аниқлаш; мақсадли аудитория билан ўзаро алоқалар контекстида медиа-матннинг асосий функцияларини аниқлаш; медиаматндаги асосий нарсани ажратиб олиш, аниқ ва яширин таркибни таҳлил қилиш; ҳикоянинг структуравий ташкил этилишини аниқлаш; оғзаки, эшитиш, визуал, график, мултимедиа воситалари ва аҳамият ҳамда ва маънони етказиш усулларини таҳлил қилиш; лексик, грамматик ва синтактик ҳодисаларнинг маълум бир турдаги медиа матнда қўлланилишига қараб хусусиятларини аниқлаш; медиаматнда янгиланган ижтимоий-маданий тушунчаларни аниқлаш ва таҳлил қилиш; матнлараро алоқаларни аниқлаш; воқелик/алоҳида ижтимоий гуруҳларни медиаматнда акс эттириш характерини таҳлил қилиш; стереотипик тасаввурларнинг мавжудлиги ёки йўқлигини аниқлаш; тингловчиларга таъсир қилиш усулларини аниқлаш; медиа матнни яратиш ва идрок этишнинг ижтимоий, тарихий, сиёсий, иқтисодий ва маданий контекстларини ўрганиш.

<https://conferencea.org>

Медиа матни мазмунини танқидий баҳолай олиши қобилияти: медиаматн мазмунини шахсий тажриба призмаси орқали, аллақачон шаклланган қадриятлар, муносабатлар, дунёқараш, олинган билимлар асосида шарҳлаш; ижтимоий ва маданий контекстларни таҳлил қилиш асосида юзага келиши мумкин бўлган оқибатлар, кейинги воқеалар ёки тақдим этилган вазиятнинг мантиқий хулосаси ҳақида тахминлар қилиш; ижтимоий контекстни таҳлил қилиш асосида, қабул қилувчи учун медиаматннинг аҳамияти ва қийматини баҳолаш.

Янги медиаматнни яратишда маълумотни ижодий репродуктив ва самарали қайта кодлаш кўникмалари: медиа хабарнинг аудиториясини ёки қабул қилувчисини тўғри аниқлаш ва баҳолаш; оғзаки, эшитиш, визуал, график, мултимедиа воситалари ва мазмун ҳамда маънони етказиш усуллари самарали ва ижодий фойдаланиш; мантиқий занжирни куриш, хабарларни қабул қилувчиларнинг эътиборини жалб қилиш ва ушлаб туриш; хабар бўйича шерикнинг дунёқарашини хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда хабарни куриш.

Қадриятли-семантик компонент - компетенция мазмуни ва уни қўллаш объектига муносабат: ОАВ маълумотлари истеъмолчиларининг танқидий автономиясини шакллантириш жараёнини белгиловчи ўзига хос постулатлар тўплами бўлган медиа-таълимнинг асосий концептуал қоидалари асосида шакллантирилади: медиа-матнлар конструкциядир, лекин ўз навбатида улар ҳақиқатни яратади; медиаматнлар тижоравий мазмунга эга; медиаматнлар мафкуравий ва сиёсий аҳамиятга эга; шакл ва мазмун оммавий ахборот воситаларининг ҳар бирида ўзаро боғлиқ бўлиб, уларнинг ҳар бири ўзига хос хусусиятларга эга; медиаматнларни олувчилар уларнинг аҳамияти ва маъносини тузадилар².

Оммавий ахборот воситалари матнининг лингвистик, тарихий, иқтисодий, ижтимоий-маданий контекстларини кўриб чиқиш фанлараро таълим ва когнитив вазифа бўлиб, у тафаккурнинг яхлит турини ривожлантиради, маданий маконнинг турли ҳодисалари тўғрисида мустақил фикрларни шакллантиришга ёрдам беради.

Массмедиянинг конвергенцияси ва “транс-медиа матнлараролик”³ ривожланиши контекстидаги матнлараролик тамойили биз томонимиздан маданий макон матнлари диалоги сифатида кенг талқин қилинади. У шахсий ёки таълим тажрибасига асосланган турли хил медиа матнлар ўртасидаги мувофиқликни назарда тутаяди. Манллараролик тамойилини амалга ошириш бундай диалогнинг турли жиҳатларини таҳлил қилишни ўз ичига олиши мумкин: медиаматнларда матнлараро алоқаларнинг намоён бўлиши сифатида иқтибос манбаларини ўрнатишдан тортиб, турли шакл ва жанрдаги медиа матнларида бир хил тасвир ёки воқелик ҳодисаларини акс эттириш усулларини таҳлил қилишгача.

² P Aufderheide - Media literacy in the information age, 2018. P 82

³ Buckingham, D. and Sefton-Green, J. (1994). London: Taylor and Francis. P 46.

<https://conferencea.org>

Мултисаводхонликни ривожлантириши тамойили мултисаводхонлик концепциясига асосланади. Бу замонавий талаба учун глобал ахборот маконидаги алоқа жараёнларида самарали иштирок этиши учун зарур бўлган кўплаб компетенцияларга эътибор қаратади. Ушбу тамойилни амалга ошириш чет тилидаги медиа-матн билан ишлашда мултисаводхонлик, ахборот, визуал компьютер, медиасаводхонлик ўзаро боғлиқ ҳолда ривожлантиришни ўз ичига олиб барча шаклланган компетенцияларнинг барқарорлиги калити ҳисобланади.

Танқидий фикрлашни ривожлантириши тамойили мкдиаматнлар билан таълим ўзаро таъсирини танқидий таҳлилнинг мақсадли жараёни сифатида кўриб чиқишга қаратилган бўлиб, унинг натижаси медиа матнни шарҳлаш ва баҳолаш, мавзу ёки матн муаммоси бўйича мустақил мулоҳазалар ва хулосаларни шакллантиришдан иборат бўлади. Ушбу тамойил чет тилидаги медиаматнлар билан ишлаш жараёнида танқидий фикрлашни ривожлантиришнинг педагогик технологиясини интеграциялашуви орқали амалга оширилади, бу медиаматнларга таянган ҳолда жуфтликда ёки гуруҳ бўлиб ишлаш жараёнида муаммоли, мунозарали масалалар ва вазифаларни ҳал қилишда ҳамкорлик ва фикр алмашишни рағбатлантиришни ўз ичига олади.

Ижодий салоҳиятни ривожлантириши тамойили ижодкорликни кўпинча жамоавий характерга эга бўлган ижтимоий шартланган ва ижтимоий объектив фаолият шакли сифатида тушунишга асосланади⁴. Ушбу тамойилни амалга ошириш ижодий потенциални амалга ошириш учун зарур бўлган шахсий фазилатлар ва қобилиятларни ривожлантиришни ўз ичига олади, тафаккурда мустақиллик ва ностандарт ёндашувлар, қизиқишлар кенглиги, янги тажрибага очиқлик, хулқ-атвор ва когнитив мослашувчанлик, таваккал қилишга тайёрлик, диалог ва мулоҳаза юритиш қобилиятлари; медиаматнлар мазмуни ва ижодий салоҳиятни ривожлантиришнинг ҳаракатлантирувчи кучи сифатида фойдаланиладиган ўқитиш технологиялари даражасида “муаммо”ни таъминлаш; ўқув жараёнида турли хил ижодий фаолият турларини (идрок этиш-моделлаштириш ва репродуктив-продуктив) бажариш.

Танқидий автономияни ривожлантириши тамойили таълим жараёнининг талабаларда медиаматнлари мазмунини автоном, онгли ва танқидий баҳолаш қобилиятини шакллантиришга қаратилганлигини англатади. Ушбу тамойилни амалга ошириш медиаматнлар билан ўзаро муносабатларда шахснинг ўзини ўзи ташкил этиш ва ўзини ўзи англаш механизмларини шакллантиришга, танқидий фикрлашни ривожлантиришга ва ижодий фаолият тажрибасини бойитишга ёрдам берадиган дидактик ва услубий технологиялардан фойдаланишни ўз ичига олади.

⁴ Нечаев Н.Н. Проектное моделирование как творческая деятельность: Автореф. дис. ... д-ра психол. наук. – М.: МГУ, 1987. – 37 с

<https://conferencea.org>

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Зимняя И.А. Педагогическая психология: Учебник для вузов. Изд. второе, доп., испр. и перераб. М.: Логос, 2003.
2. P Aufderheide - Media literacy in the information age, 2018.
3. Buckingham, D. and Sefton-Green, J. (1994). London: Taylor and Francis.
4. Нечаев Н.Н. Проектное моделирование как творческая деятельность: Автореф. дис. ... д-ра психол. наук. – М.: МГУ, 1987.
5. Землянова Л.М. Зарубежная коммуникативистика в преддверии информационного общества. -М.: Изд-ва МГУ, 1999.
6. Туоминаен С., Котилайнен С. и др. Педагогические аспекты медийной и информационной грамотности. -М.: Институт ЮНЕСКО по информационным технологиям в образовании, 2012.
7. Abdumanapovna S. A. The contemporary language studies with corpus linguistics //Proceedings of the 2nd International Conference on Digital Technology in Education. – 2018. – С. 82-85.
8. Abdumanapovna S. A. The Use of Technology in Corpus Linguistics //2019 International Conference on Information Science and Communications Technologies (ICISCT). – IEEE, 2019. – С. 1-4.
9. Abdumanapovna S. A. The Applicability of Corpus Linguistics in the Field of Linguistics //2019 International Conference on Information Science and Communications Technologies (ICISCT). – IEEE, 2019. – С. 1-3.
10. Abdumanapovna S. A. The Contemporary Language Studies with Corpus and Computer Linguistics //2021 International Conference on Information Science and Communications Technologies (ICISCT). – IEEE, 2021. – С. 1-4.
11. Abdumanapovna S. A. Using Corpus-Based Data To Linguistically Investigate Absolute And Loose Synonyms //Int. J. of Aquatic Science. – 2021. – Т. 12. – №. 3. – С. 2886-2899.
12. Sharipova A. A. The Role of Stylistic Synonyms in Language and Culture //Academy Journal. – 2018. – №. 8. – С. 10-15.
13. Sharipova A. A. Transformation as a basic concept in translation (analytical aspects) //European Journal of Humanities and Social Sciences. – 2017. – №. 2. – С. 39-42.